

Lai pavasarī uzplaukst dzeja!

Inga Kaļva-Miņina

Marts, lai arī šogad vēl sniegputeņu mākoņos ietīts, ir pavasara mēnesis. Laikā, kad sirds ilgojas pēc pirmā košā zaļuma, atlidojušo gājputnu čalām un siltajiem saules stariem, svinam arī Pasaules dzejas dienu, ļaujot ikdienas steigai mazliet pazust krāsainu mirkļu pasaulē. Tieši tādēļ šoreiz šī lappuse ir veltīta dzejai.

21. marts – Pasaules dzejas diena

Pasaules dzejas dienā 21. martā UNESCO arī Latvijā rīkos kampaņu «Uzdāvēni dzejoli» ar mērķi veicināt dzejas lasīšanu un dalīšanos tajā ar citiem, aģentūru *LETA* informēja UNESCO Latvijas nacionālā komisija.

Kampaņas iniciators ir Zbigneva Herberta fonds Polijā. «Herberts rakstīja dzejoļu vēstules draugiem, sev nozīmīgiem māksliniekiem, cilvēkiem, kurus viņš augstu vērtēja, turklāt dažas no šīm vēstulēm vēlāk tika iekļautas dzejnieka grāmatās un ierindojās starp viņa visredzamākajiem un aizkustinošākajiem darbiem. Šis rakstnieka žests – ar roku rakstīts dzejolis – ir tas, kas iedvesmo šo iniciatīvu,» par ideju informē UNESCO.

Ikviens, kas piedalīsies šajā akcijā, aicināts izvēlēties dzejoli konkrētam cilvēkam, pārrakstīt dzejoli ar roku uz kartītes un uzdāvināt izvēlētajai personai. Kampaņu iespējams īstenot dažādos veidos, piemēram, kā dzejoļu dāvināšanu skolā, pieliekot tos pie stenda skolas gaitenī vai noformējot dzejoļus kā grāmatzīmes. Dzejoļus var ne tikai pārrakstīt no jau esošu autoru darbiem, bet arī radīt pats, mudina organizācija.

«Dzejas dāvināšana ir cilvēcības apliecinājums: tā var stiprināt draudzīgu līdzāspastāvēšanu, sniegt garīgu atbalstu, mierinājumu un palīdzēt uzturēt cerību. Tāpēc aicinām kampaņas dalībniekus, kuri vēlas dāvināt dzejoli, ne tikai meklēt cilvēkus savā tuvākajā lokā, bet arī tur, kur kāda laba vārda tik bieži pietrūkst – pansionātos, bērnunamos, krīzes centros,» raksturojot kampaņas aicinājumu, paudusi UNESCO Latvijas nacionālās komisijas izglītības sektora vadītāja Ilze Dalbiņa-Sarma.

Grāmata ir kā tilts starp dažādām valstīm

Foto no I. Tāraudas personīgā arhīva

«Svarīgākais ir iespēja dažādās malās tapušos latviešu rakstītos vārdus apvienot vienā krājumā un arī parādīt, ka dažādu vecumu latviešu cilvēki dažādās pasaules malās kopj latviešu literāro valodu,» tā par dzejas grāmatu «Vienoņas sirdis Ogrē» saka dzejniece Ingrida Tārauda

2022. gada izskaņā pie lasītājiem nonāca dzejas grāmata «Vienoņas sirdis Ogrē», kurā apkopoti literātu biedrības «Latgales ūdensroze», Ogres novada literāri radošās biedrības «Sirdsdoma» un latviešu autoru kluba «Baltie vārti» Īrijā dalībnieku radošie darbi. Vairāk par šo kopprojektu aicināju pastāstīt latgaliešu dzejnieci INGRIDU TĀRAUDU, kuras dzimtā puse ir Rēzeknes novada Dricāni, bet nu jau vairākus gadus dzīvo Īrijā. Viņa ir latviešu autoru Īrijā kluba «Baltie vārti» dibinātāja un vadītāja, kura īsteno dažādas radošas idejas, tāpat aktīvi darbojas diasporas latviešu valodas un kultūras pamatskolā «Kāpnītes».

Pastāsti, kāds radošajā jomā tev bija pērmais gads?

– Radošajā jomā gads ir bijis piepildīts. Neskatoties uz to, ka plānotā autorgrāmata netika izdota, tomēr īstenoju daudzas radošas idejas – ne tikai literatūrā, bet arī diasporas latviešu skolā, ko vadu jau gandrīz trīs gadus, jo radoši var izpausties dažādi!

Kā radās ideja par kopkrājumu «Vienoņas sirdis Ogrē»? Cik ilgs ceļš bija līdz galarezultātam?

– Ļoti efektīvi ātri nostrādāts darbs! Gada sākumā uzsākām sadarbību ar Ogres un Rēzeknes literātiem – ar pirmajām tikšanās reizēm Zoom platformā, ar dzejas meistarklasēm. Tad paralēli radās doma, ka varam savu autoru kluba un biedrību darbus izdot kopkrājumā, saņēmām

Ogres pašvaldības finansiālo atbalstu kopkrājuma izdošanai. Viss patiešām tika izdarīts ātri – atlasīti un iesūtīti darbi, izstrādāts dizains, iesniegts drukāšanai. Izplānojām, ka kopkrājums būs kā sveiciens Latvijai tās dzimšanas dienā – 18. novembrī.

Tā arī bija! Kopkrājuma atvēršana notika Ogres skais-tajā jaunajā bibliotēkā. Īrijas autori un arī jaunieši no Amerikas – Nūdžersijas skolas – atklāšanas pasākumā piedalījās attālināti – Zoom platformā.

Kā tu raksturotu šo grāmatu?

– Grāmata ir silta, sirsnīga. Tā nepretendē uz balvām un speciāliem vērtējumiem, katrs atradīs to, ko grib atrast. Svarīgākais ir iespēja dažādās malās tapušos latviešu rakstītos vārdus apvienot vienā krājumā un arī parādīt, ka dažādu vecumu latviešu cilvēki dažādās pasaules malās kopj latviešu literāro valodu. Grāmata ir kā tilts starp mums visiem – Latviju, Īriju, Ameriku, Franciju, Brazīliju. Šo valstu latviešu bērnu un jauniešu darbi ir iekļauti kopkrājumā.

Tava dzeja latgaliešu valodā ir tulkota un izlasāma angļiski. Pastāsti nedaudz par šo pieredzi – dzejas kopkrājumu «Pādejaais modeļs/ The last model» latgaliešu un angļu valodā.

– Atkal jau – paldies Džeidam (*Džeids Vils ir kopkrājuma sastādītājs un tulkotājs; grāmatā izlasāmi arī Ligijas Purinašas un Raibā dzejoļi – I.K-M.*), kurš pamanīja manus darbus un tulkoja. Man, – ptu, ptu, ptu, ka tik pati sevi ne-noskaužu! – līdz šim visus literārās darbības gadus, vairāk nekā 20, ir veicies pilnīgi ar visiem – korektoriem, redaktoriem, māksliniekiem, izdevējiem, kritiķiem, jo visi ir bijuši un ir, ar kuriem strādāju tagad, ļoti profesionāli. Ar viņiem, tādai gaisīgai autorei kā es, ir tik skaisti un viegli sadarboties, tāpat bija ar Džeidu – tulkotāju. Viss ātri un koncentrēti! Atsauksmes par šo kopkrājumu «Pādejaais modeļs/ The last model» ir joprojām – tviterī kāds no ārzemju literatūras pārstāvjiem vai lasītājiem atzīmē kādu manu dzejoli. Tas, protams, ir fantastiski, ka ir interese par latgaliešu tekstiem, jo tie, kas lasa tulkojumu, noteikti mēģina palasīt, paburtot šo pašu tekstu arī latgaliski.

Vai seko līdzī aktualitātēm, kas saistītas ar latgaliešu dzejas pasauli?

– Jā, sekoju. Man ir neviltots prieks par Valentīnu Lukaševiču un viņa «Casnāgu maizeitem», kas ieguva balvu «Boņuks 2022». Nenoturējos un apsveicu viņu, tikko uzzināju par balvu, bet Latvijā jau bija vēls. Arī pēc 12 gadiem Īrijā man laika zonas divu stundu atšķirība aizmirstas. Izklausīsies, ka esmu veca un smaržoju pēc naftalīna, bet man, piemēram, pietrūkst reklāmas par latgaliešu autoriem, viņu darbiem... Tajos laikos, kad sākām rakstīt – es, Oskars Seiksts, Valentīns Lukaševičs – bija biežāk un vairāk informācijas, uzkrītošāk, lai pamana! Un pamanīja. Gribēja vai negribēja, bet pamanīja. Sociālajos tīklos – *Instagram*, *TikTok*, *Facebook* u.c. – ir tik plašas iespējas ierakstīt ziņu par autoru, kādu viņa tekstu, un cilvēki redzēs! Informāciju par latgaliešu literatūru regulāri var atsvaidzināt ar ziņām par pirmsākumiem un beidzot ar tikko sarakstītu tekstu. Man kā lasītājam vajag paņemt, ko dod mūsdienu iespējas, nevis jaukties *google*, lai atrastu šo informāciju, kas arī ir normāli, bet laikietilpīgāk.

Tu esi latviešu autoru Īrijā kluba «Baltie vārti» dibinātāja un vadītāja. Pastāsti par kluba šī gada radošajiem plāniem. Vai pie jums izskan arī dzeja latgaliski?

– Šogad plānojam latviešu autoru kluba Īrijā sadarbības turpinājumu ar Ogres novada literāri radošo biedrību «Sirdsdoma» un Rēzeknes literātu biedrību «Latgales ūdensroze» – dažus pasākumus Ogrē, notiks literārās meistarklases. Autoru kluba piecas autore – dzejnieces gatavo kopkrājumu. Jā, izskan dzeja latgaliski, jo es esmu tā, kas to lasa!

* * *

Ingridas Tāraudas haikas no topošā dzejas krājuma «Drupanenis».

boltys vierbys sylst –
marta vibracejis jau
atkušņam laiks ir

* * *

ceļa vejumā
uobeļneicom brīdeiba
pīelpoj mani

* * *

putyns nūkryta –
taida gaisme nu zemes
pret dabasu punkts

* * *

bisera byrums –
tova kasdīna sapleist
muns skuovīņs ir styprs

* * *

zīdušs duorzūs
spāru spuorni vokorūs
caurspeideigi viz

* * *

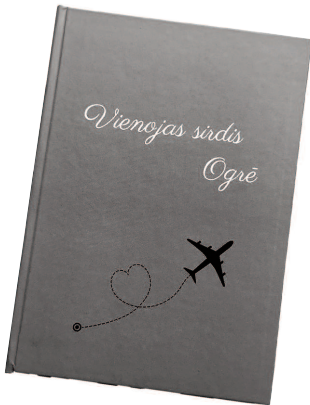
uzzīdeišona
bīzu pļovu palīknēs
naaizmierstulis

* * *

muna upe myglā
aizver dzeju gruomotu
pakruytē puksts nui

* * *

sorkonu ūgu čajs –
aizdūmuoti ir celi
vacuos sātyš mīrs

Latvejis Literatūrys goda bolvys pyrmajā kuortā – arī dzeja i proza latgaliski

28. aprēlī nūtikš Latvejis Literatūrys goda bolvys (LALIGABA) apbolvuošonys ceremoneja. Itūgod pasuokuma sauklis ir «LALIGABA cirkulē». Kai viestej informaceja LALIGABA sātyšlopā, tod ekspertu komiseja paziņuojuse autoru i dorbu garū sarokstu, kurā īklauti arī divi latgalīšu autoru dorbi: Ligijis Purinašys dzejjis kruojums «Pierobežas» i Annelis Slišānis stuostu kruojums «tuoraga stuosti. pīns».

Jau ūtrū godu LALIGABA pretendentu izvīrtiešona nūteik divuos kuortuos – niu ir daīmams pyrmuos kuortys dorbu saroksts, bet aprēļa suokumā byus zynoms nominantu saroksts. Ligijis Purinašys kruojums «Pierobežas» (kas sajēme latgalīšu kultūrys goda bolvu «Boņuks 2022») ir īklauts katēgorejā «Labākais dzejas autordarbs» (juos 2019. gadā izguojušais pyrmais dzejjūlu kruojums «Sīvīte» sajēme latgalīšu kultūrys goda bolvu «Boņuks 2019» i beja vīns nu LALIGABA četru debejis nominantu), bet Annelis Slišānis kruojums «tuoraga stuosti. pīns» ir nomināts katēgorejā «Labākais prozas autordarbs».

Latvejis Literatūrys goda bolvai izdevieji 2022. godā ir īsnāguši 113 gruomotys – 18 prozys dorbus, 17 dzejjis kruojumus, 18 bārnu literatūrys dorbus, 41 tulkuojumu, 11 dorbi pretēndē iz bolvu debejis nominacejā, bet 8 dorbi pīteikti uorpus itom katēgorejom. ▣

Ingas Kaļvas-Miņinas foto

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Lai pavasarī uzplaukst dzeja!» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds